

doblers. LLUC: No n'hi tornis vendre més / si no et paga. CAF.: Bon consoll! / LLUC: No t'he dit que estic tot sol? / CAF.: Això és lo que a mi me crema. LLUC: Idò no em venguis a *prémer* / i a fer-me ara es cantussol», Bart. Ferrà (*IdOr* I, 26). «Deixau-me *prémsa* sa taleca i vos ho diré --», Banyalbufar, 1964. No menys a Menorca: «*prémer*: comprimir, *presser*», FebrCard.; «Greu me sab d'aquell mussòl / qui cova a la garriguesca; / greu me sab d'aquella bresca, / que *premen*, i no treu mel», Camps Merc. (*Folkl.* I, 178). Eiv. *permut* «cirot, pilot format per la bresca espremuda».

D'altra banda, en el Rosselló: «Nos vet-aquí tots dos partits cap al firal: / quina voluda hi havia en aqueix camí-ral / --- / matxos, cavalls, burros i gent / s'hi *premién*, i de valent». Com passa amb altres verbs semblants, on hi havia hagut arcaicament participis forts, o els regulars en *-ut* causen esdrúpol (*péixer* → *paixit*, *tòrcer* → *torcit* o *torçat*), s'hi admeté un participi en *-it*: «tota la gent del poble aquí avia caiguda: / dones, goços i mainatjós, / tots cridant a 'n pogueu pas pus; / i jo tot roig, *premit* al mig de la voluda, / o, de cops, *apretat* contra calca paret, / que encara 'n suï de destret!»; d'on resultà en definitiva que aparegués *premir* àdhuc a l'infinitiu: «Jo el *serri* tant com puc --- / Mi' ci qu'ell, al seu torn, comença / de me *premir*, i dur! i me senti *quitxat* / com la vinassa sus la *premsa*», Saïset (*Catal. d. R.*, 139; *Perpiny.*, 22; *C. d. R.*, 142): com es veu allà també junt amb els succedanis o quasi-sinònims cast. *apretar*, fr. *serrer*, oc. *quichà*. Amb transposició: «Si, dins les mans, / d'aqueixa terra una gleva *permién*», Jampy (*Lliris de Canigó*, 2).

DERIV.: *Prem.* *Premall.* +*Premiment* [Manesc. de Klagenfurt, supra]. *Premuda* [JRoiç, *Spill*, 1257], men. («compresa, ll. *comprensa*», Febrer Cardona) i mall. 'pressió': «aquest treball no ha d'ésser per fora ni violent --- sense cap *premuda*», AMAlcover (BDLC I, 34), a *sempentes* i *premudes* PdAPenya (*Poesia Popular*); a *premudes* 'precipitadament' (segadors de Llucmajor, BDLC XIV, 212).

Premisar i *premsa* apareixen simultàniament (pots'er fóra tant de mal dir quin fou primer, com si l'ou o la gallina, veg. dades i arguments a favor de *premsa* en DCEC/DECH, PRENSA IV, 642a). És bastant probable, sobretot per raons de semàntica morfològica que es partís del ll. PRESSARE, freqüentatiu de PREMERE, amb la *m* afegida per influència de *prémer*: car al sentit de *premsa* s'arriba així un poc més fàcilment que partint del participi PRESSA de PREMERE; i ja hi ha dos testimonis occitans *premsar* en els Ss. XIII i XIV.

Premisar apareix ja c. 1400 en sermó de StVicentF (*AlcM*), *premsa* en BMetge (aplicat als cabells dels homes presumits que «en botonar lo jupó --- pentinar llurs cabells, qui la nit passada hauran estat en *premsa* --- lavar llurs cares --- trigarar per espai de tres hores», *Somni* IV, NCL., 166.22). En el sentit ordinari, agrícola: «Obrà-hi celler, / torre, aljup, / *premsa*, trull, cup / e nous vexells»; també, junt amb el verb *premsar*, en el Vocab. cat.-al. de 1502 (*premsa*: press;

premsar: pressen», lín. 1257-8); «DEL CELLER O BODEGA: la *premsa* de fer vi o oli: torcular»; «la matrícula de la *emprenta* --- lo loc a hon estan los abecedaris: arca patula; la *premsa*: praelum», OPou (*TbPu.*, 20, 76). En els Pirineus avui es diu també *prémsa* el cercol de fer formatges (Tor de Vall Ferrera). *Premsat* [Belv.]. *Premsatge*. *Premser*. *Premseta*. *Premsisista* [Labèrnia 1840]. *Premós*. *Premso*. *Premsurar*.

CPT.: +*Prensa-estopes* 'aparell posat al cilindre de les màquines de vapor' (Caretà, p. 327, en lloc del barbarisme *apreta-estopes*).

Pressió [mj. S. xv, Ausiàs; Belv.], pres del llatí *pressio*, -onis, id.; *Pressiuar*.

Prensa [Llull], del ll. PRESSA, abreuviament d'una combinació com *turba pressa*, *multitudo pressa*, pròpiament 'premuda, pitjada, estretida', d'on primer el significat antic del mot, que fou 'multitud, tropell confús de gent, la part més apinyada i comprimida en un combat, en una concurrència': «tan gran fo la *pre<s>sa* als 10 jutges e als advocats, que no pudien abastar a tots los plets qui venien a la cort», «contemplar pot hom Déu --- les condicions --- són que hom sia en bona dispusició --- e en loc cuvinent: cor per sobre-repleció, o per sobregran aflicció, o per loc on haja *pre<s>sa* e brugit --- pot ésser embargada la contemplació», *Blang.* (NCL. II, 232.20; III, 99.7).

«En aquell loc --- veérets colps donar e pendre; e'l senyor rei, qui veé axí la sua gent en tan gran *pressa*, lexàs córrer sobre los enemics, e féu-se fer una tal plaça que --- matà --- més de quinze cavallers --- e estant en aquella *pressa*, un cavaller francès --- tallà-li les regnes; sí que --- l cavall lo menava ça e lla e --- con lo rei fo tornat en la *pressa*, veérets ferir e donar, que ---», Muntaner (combat del 15-VIII-1285, § 134, Casac. IV, 49.12). Picardiosa ho desvia la gràcia de Plaerdemavida: «los dos anaren a la porta de la cambra de la nòvia, e scoltaren un poc; com véu Plaerdemavida, que no deya res, pres-se a dir: —Na nòvia, com stau vós ara que no cridau ni dieu res? par-me que ja-us és passada la dolor y la major *pressa* de la... batalla: dolor que-t vinga als... talons --- aquell saborós ay! --- senyal és com tu calles que ja t'as enviat lo pinyol ---», JoMartorell (Ag. III, 33.15).

Una fase immediata de l'evolució semàntica conduí a la idea de 'destret, situació perillosa o angoixosa', acc. ja molt freqüent des de 1400 almenys: «ella peccà --- e s'emprenyà --- saberens que l'abadessa era prenys --- e lo bisbe venc al monestir e --- se veé en molt gran tribulació e --- pregà la verge Maria que la desliuràs de aquella vergonya --- la Verge --- aparelli --- dix-li: —Oí la tua oració --- e desliurar-t'e ara de la *pre<s>se* en què stas --- manà als àngels que ---», *Eximplis* (del recull Ag. I, 24); «*pressa* o perturbació», JnEsteve (*LiEleg.*); «Per bé que Tu irascible t'amostres, / ço és defalt de nostra ignorança / --- / e-m só 'nemic pensant-me amic ésser / ajuda-m, Déu, pus me veus en tal *pressa*! / Yo-m desesper ---», Ausiàs CV, 13c.

En fi traslladant el significat de la paraula a l'esfera subjectiva, pel sentiment de cuïta ansiosa que experi-